

Skolchefen och den inre organisationen

Stephan Rapp, VD för Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping

Skolchefen ansvarar ofta för en förvaltning vars bas utgörs av arbete med den politiska nämnden eller de politiska nämnderna (om de är flera). Förvaltningens arbete omfattar ofta ekonomiska frågor, personalfrågor, utvecklingsfrågor etc.¹ Hur förvaltningen är organiserad är ytterst en fråga för den lokala politiken. Det är också varje kommuns fullmäktigeförsamling som fattar beslut om den lokala förskolans och skolans ekonomiska ramar. Här finns inga statliga juridiska regleringar att luta sig emot och förskolans och skolans ekonomiska förutsättningar skiljer sig åt mellan landets kommuner. Utifrån dessa ekonomiska förutsättningar har sedan varje förskolechef respektive rektor ansvar för att fatta beslut om sin enhets inre organisation.

Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn och förskolechefen får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges (2010:800, 2 kap. 10§).

Enligt proposition (2009/10:165) innefattas här ansvar för och beslut om övergripande organisation av det pedagogiska arbetet, arbetet med barn och elever i behov av särskilt stöd, formerna för samarbetet med förskolan, skolan och hemmen, förskolans och skolans kontakter med föräldrar, arbetslivet och det omgivande samhället, kompetensutveckling av personalen etc. rektorn och förskolechefen ska i övrigt fatta de beslut som framgår av särskilda föreskrifter i lagen eller andra författningar, t.ex. arbeta för att förebygga, upptäcka och åtgärda alla typer av kränkande behandling i förskolan och skolan. Det kan vidare handla om enskilda beslut som rör elever och innebär myndighetsutövning, t.ex. om ledighet. Hit hör också det systematiska kvalitetsarbetet på förskole- och skolenhetsnivå, formerna för barn- och elevinflytande och föräldramedverkan samt utarbetande av lokala ordningsregler tillsammans med elever, personal och vårdnadshavare. Samtidigt innebär regeringens förslag en större frihet att organisera och driva verksamheten enligt lokala förutsättningar och behov. Rektorn och förskolechefen har ansvar för personalens olika ansvarsområden, övergripande tidsplanering etc. Möjligheten att delegera vissa beslut från rektorn och förskolechefen till en

¹ Sverige är uppdelat i 290 kommuner av mycket skiftande storlek. Det medför att kommunernas administrativa organisering skiljer sig åt. Det finns inga juridiska regleringar av denna administration.

annan anställd eller uppdragstagare, som har tillräcklig kompetens och erfarenhet, innebär också att decentraliseringen kan ta ytterligare steg (a.a. s. 253-254).

I ovanstående refererade skollagsparagraf går staten förbi förskolans och skolans huvudman och ger direkt uppdrag till förskolechef respektive rektor (jfr rubrik x om skolans styrning och ledning). Även om huvudmannen är ytterst ansvarig för verksamheten, saknar denne möjlighet att överta en beslutsrätt som förskolechef/rektor tilldelats direkt genom lag (i detta fall att besluta om enheternas inre organisation). Den möjlighet som återstår är att följa upp hur förskolechefen respektive rektorn uppfyller lagens krav. Att följa upp och att utvärdera är dock kraftfulla sätt att styra och härigenom kan huvudmannen uppfylla sitt legala ansvar för verksamheternas kvalitet. Detta kan också utgöra ett centralt inslag i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete (2010:800 kap. 4 §). Beroende av kommunens storlek kommer arbetsätt för uppföljning väljas. I de mindre kommunerna kan man låta varje förskolechef rektor redovisa sitt arbete inför den politiska nämnden medan man i större kommuner kan göra motsvarande redovisning för skolchefen eller av denne utsedda tjänstemän. Oavsett storlek bör redovisningen också dokumenteras så att den kan skriftligt redovisas och kommuniceras.

Exempel på områden som kan bli föremål för förskolechef/rektor att redovisa är:²

- Förskolans/skolans övergripande organisation (biträdande chefer, administration etc.)
- Arbetet med barn och elever i behov av särskilt stöd
- Formerna för samarbetet med förskolan, skolan och hemmen
- Förskolans och skolans kontakter med föräldrar, arbetslivet och det omgivande samhället
- Kompetensutveckling av personalen
- Arbeta för att förebygga, upptäcka och åtgärda alla typer av kränkande behandling
- Enskilda beslut som rör elever och innebär myndighetsutövning, t.ex. om ledighet
- Formerna för barn- och elevinflytande och föräldramedverkan
- Utarbetande av lokala ordningsregler
- Organisation vad gäller ansvar för personalens ansvarsområden, övergripande tidsplanering etc.

² Prop 2009/10:165. Vid sådana samtal kan förskolechefen/rektorn också presentera vilka strategier som ligger bakom hur arbetet har utformats samt hur resultatet ser ut. Det bör dessutom finnas en analys av resultatet som ger en fingervisning om hur den framtida utvecklingen kommer att se ut.

- Personalens tidsanvändning
- Beslutsbefogenheter som förskolechef/rektor delegerat till annan anställd eller uppdragstagare

Referenser

Skollag (2010:800)